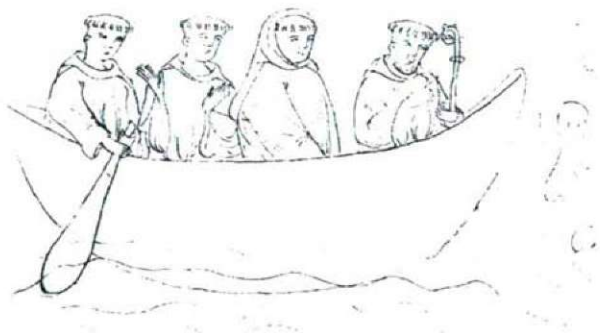

16.) A pusztító vadállat. A halak küzdelme¹

A tiszteletreméltó atya és társai kihajóztak az óceánra, és negyven napon át hanykolódtak a nyílt tengeren. Egy nap aztán hirtelen hatalmas vadállat tűnt fel a bárkájuk mögött. Orrlyukai tajtékoztak, és hatalmas sebességgel szelte a hullámokat, mintha egyenesen rájuk akarna rontani. Amikor a testvérek megpillantották, rimánkodni kezdtek az Úrhoz: „Ments meg Urunk minket eme vadállat pusztításától!” Szent Brendan vigasztalón így szólt hozzájuk: „Ne féljetek, kicsiny hitűek! Isten, aki mindig megvédelmez bennünket, megment e vadállat szájától és mind a többi veszedelemtől.”

A vadállat azonban rohamosan közeledett, hatalmas hullámokat verve maga körül, amelyek már a bárkát is elérték. A testvérek pedig egyre jobban féltek. A tiszteletreméltó öreg a mennybolt felé karját kitérve ekként fohászzkodott: „Óh, Uram mentsd meg a Te szolgálóidat, ahogyan megmentetted Dávidot is az óriás Góliát kezei közül.”² Uram ments meg minket, ahogyan Jónást is kimentetted a cethal gyomrából.”³

¹Ez az epizód Prudentius (348–410?) *Psychomachia* – Harc a lélekért – allegorikus költeményét juttatja eszünkbe. (Works of Prudentius. Latin–English. Ed. H. J. Thomson. Loeb Classical Library, 387. Reprint Harvard UP, 1993. Vol. 1., 274–343. o.) Eszerint a két tengeri hatalmasság a keresztény erény és a pogány bűn összecsapását jelképezi. A hit végül legyőzi a bálványimádást, a remény a kétségbeesést, a bátorság a gyávaságot, az alázat a gőgöt.

²Dávid és Góliát küzdelme: 1Sám 17,1–58.

³Jón 2,1–11.

E három környörgés¹ elhangzása után, nyugat felől egy hatalmas szörnyeteg úszott el mellettük, egyenesen a vadállat felé. Szájából tüzet okádva támadt rá. Az előljáró a testvérekhez fordult, mondván:

„Lássátok fiaim Megváltónk hatalmas tetteit! Nézzétek e vadállatokat, hogyan engedelmeskednek Teremtőjüknek! Tüstént megláthatjátok összecsapásuk eredményét. Ez bennünk nem tesz kárt, Isten dicsőségét azonban növelni fogja!” Alighogy ezeket mondta, a Krisztus szolgáloit üldöző, legyőzött vadállatot a testvérek szeme láttán megmentőjük három darabra szabdalta, aki győzelmét követően visszatért oda, ahonnet érkezett.

Néhány nappal később erdőborította, óriási szigetet pillantottak meg a távolban. Ahogyan partjához közeledtek, és bárkájukból kiszálltak, rábukkantak az elpusztított vadállat hátsó darabjára. Szent Brendan a tetemet látva így szólt: „Íme az állat, amely el akart pusztítani benneteket! Most rajtatok a sor, hogy elpusztítsátok! Hosszú ideig maradtok ezen a szigeten, ezért húzzátok ki a bárkát a vízből, be jó messzire a szárazföldre, és keressetek sátorveréshez alkalmas helyet az erdőben.” Végül maga a szent atya jelölte ki letelepedésük helyét.

Miután végrehajtották Isten emberének parancsait, és minden felszerelést behordtak a sátorba, Szent Brendan emígyen szóltott a testvérekhez: „Vesse-tek ki magatoknak a bestia húsából három hónapra való adagot, mert a maradék döghúst ma éjszaka felfalják a vadállatok.” A testvérek vecsernye idejéig azzal foglalatoskodtak, hogy a szent atya útmutatásának megfelelően a szükséges mennyiségű húst felhordják a tengerpartról. A feladat elvégzése után megkérdezték: „Apát urunk, hogyan fogunk víz nélkül élni?” „Vajon nehezebb feladat-e Isten számára, hogy ellásson benneteket vízzel, mint az, hogy élelmet biztosítson számotokra? Menjete a sziget déli részébe, ahol tiszta vízű forrást, rengeteg növényt és ehető gyökereket fogtok találni. Hozzatok nekem onnan belőle elegendőt!” – hangzott a válasz. Valóban, mindent úgy találtak, ahogyan azt Isten embere megjövendölte. Mivel a tengeren vihar támadt, iszonyatos erejű szél fújt, és hol eső, hol pedig jégeső esett, Szent Brendan három hónapig a szigeten maradt.

A testvérek elmentek, hogy megnézzék vajon igaz-e, amit Isten embere a vadállatról mondott. Midőn arra a helyre értek, ahol annak előtte a tetem feküdt, már nem találtak mást, csupán csontokat. Siettek vissza Isten emberéhez

¹ „tribus versibus,” vagyis a három segélykérés talán félremásolás, de az is lehet, hogy lemaradt a harmadik. Vannak olyan kéziratok, ahol a másoló felfedezte ezt az el-
lentmondást, és önkényesen beletett még egyet, hiszen számtalan ószövetségi példázat állt rendelkezésre. Az ún. *Oratio Sancti Brendani* című mű egyik része csak ilyen, a szövegünkhöz hasonló, ószövetségi megszabadulásokat példaként felhozó invokációt tartalmaz (Selmer, 1959, 96. o.).

jelenteni: „Apátunk, úgy történt, ahogyan megjósoltad.” Ő pedig így felelt nekik: „Tudom, fiaim, hogy meg akartatok győződni róla, vajon igazat szoltam-e? Most tudatok veletek egy újabb jelet. Ma éjjel ugyanazon a helyen, ugyanazon halból újabb darabot fog partra vetni a víz, és ti holnap ebből esztek majd.” Másnap a testvérek visszamentek a tengerpartra és látták, hogy Isten embere ismét igazat szolt. Elhoztak a húsból annyit, amennyit csak cipelni bírtak. A tiszteletreméltó atya pedig így szolt hozzájuk: „Ezt a húst, amit most hoztatok vigyázva sózzátok be, és tegyétek el. Még szükségetek lesz rá. Ma, holnap és holnapután ugyanis, Isten segédelmével megjavul az idő; a tenger el fog csendesedni, elülnek a hullámok. Így elhagyjátok majd ezt a szigetet.”

E napok elmúltával Szent Brendan megparancsolta a testvéreknek, hogy rakják meg a bárkát, töltsék tele a tartályokat és mind a többi edényt, neki pedig élelemként gyűjtsenek növényeket és gyökereket. Az atya ugyanis felszentelése óta semmi olyan ételmezt nem vett magához, ami valaha élő lélekkel bírt.¹ Miután mindent a bárkára hordtak, vitorlát bontottak, és elhajóztak északra.

17.) A három ‘kórus’, avagy a Remeték Szigete²

Egy szép napon a messzi távolban ismét egy sziget tűnt fel a láthatáron. Szent Brendan megkérdezte társaitól: „Látjátok azt a szigetet?” „Látunk.” – válaszolták a többiek. „Három embercsoport él ezen a szigeten: a fiúgyermeké, az ifjake és az öregeké. Egyik testvéretek zárandokként közöttük fog maradni.” A testvérek kíváncsian kérdezték, vajon ki lesz az? Ez a gondolat erősen foglalkoztatta őket. Szent Brendan szomorúságuk láttán rámutatott

¹ „...*nilhil gustavit in qua spiritus vite esset de carne.*” Elképzelhető, hogy ismét másolói elírásról van szó, és a *de carne* csupán a margón szerepelt, mintegy magyarázatként. Eredetileg talán csak annyi volt a szövegben, hogy semmi olyan ételmezt, nem vett magához, amely élő lélekkel bírt, és az érthetőség kedvéért a margóra odairták: vagyis húst.

² Az *Imram Corra* (Stokes, RC 14/1893) is tartalmaz hasonló leírást. De ott négy részre oszlik a kórus. Ezen a szigeten a *laus perennis* (végnélküli, megszakítás nélküli) zsolozsmázási formára ismerhetünk rá. Szent Ágoston szerint, ha a szerzetesek az összes imaéneklést maradéktalanul betartanák, akkor vég nélkül kellene Istennek zsoltárokat zengeni. E sziget lakói valóban ezt teszik. Az ír kolostori élet jellemvonása a liturgia elsődleges fontossága. Ugyanakkor különösen közelállónak érezhették ezt a jelet a clunyi életmódot követő szerzetesek is. Náluk ugyanis a benedeki „*ora et labora*” egyensúlya teljesen felborult, és a liturgia szerepe igen felértékelődött. „...négy-szerannyi zsoltárt imádkoztak, mint amennyit a Regula előírt... napjuk túlnyomó részét a kóruson töltötték, ahol szinte szakadatlanul hangzott ajkukról Isten dicsérete...” Szent Odó (clunyi apát) életrajza szerint még utazás és lovaglás közben is zsoltárokat énekelt. Csóka, i.m., Vol. I., 151. o. A különböző imaórákon énekelt zsoltárok bencés gyakorlatára ld. Csóka, i.m., 36–37. o.